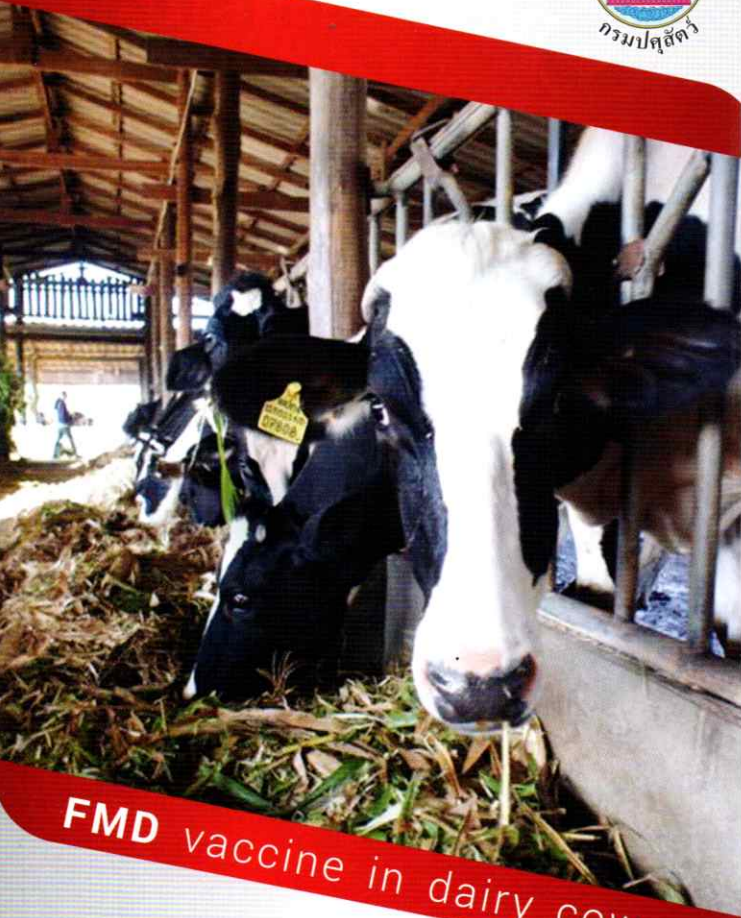

FMD vaccine in dairy cow

การใช้วัคซีนป้องกัน
โรคปากและเท้าเปื่อย
ในโคนม

สำนักเทคโนโลยีชีวภัณฑ์สัตว์ กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Tel. 0-4431-1476 E-mail: biologic@dld.go.th Website: biologic.dld.go.th

3 มาตรการหลัก

เพื่อทำให้การป้องกันโรค **FMD** เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัคซีน

สุขภาพ
สัตว์

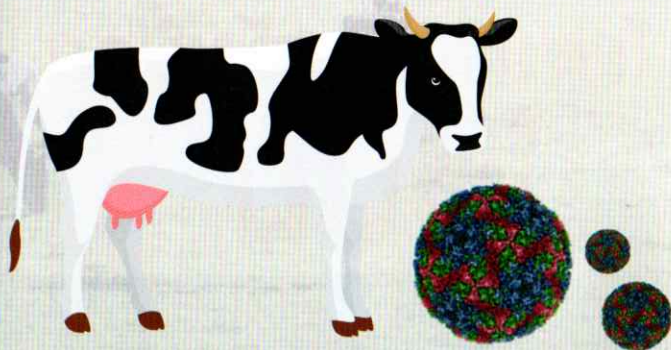
เชื้อโรค

บุคคลภายนอก

กรุณาปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด
ระบบความปลอดภัยทางชีวภาพของฟาร์ม

FARM BIOSECURITY

ห้ามเข้าก่อนได้รับอนุญาต

1 กำจัดเชื้อไวรัสไม่ให้เข้าฟาร์ม เพื่อ “ลดปริมาณไวรัสและ
“โอกาส” ที่สัตว์จะสัมผัสเชื้อ” ทั้งบุคคล อุปกรณ์ในฟาร์ม
รถยนต์ ถังนมต่าง ๆ ด้วยการทำบ่อจุ่มน้ำยาฆ่าเชื้อ
และฉีดพ่น “น้ำยาฆ่าเชื้อที่สามารถทำลายเชื้อไวรัส FMD”
โดยพ่นน้ำยาทิ้งไว้ให้น้ำยาฯ สัมผัสเชื้อ อย่างน้อย 10 นาที
เช่น สารละลายโซดาแอช 4%-8% (Sodium carbonate)
หรือโซดาไฟ 2% (โซเดียมไฮดรอกไซด์ - Sodium
hydroxide) หรือน้ำยาฆ่าเชื้อชนิดอื่นๆ เช่น 1%
กลูตาราลดีไฮด์ (Glutaraldehyde)

ฆ่าเชื้อบริเวณด้านหน้าฟาร์ม โดยการโรยปูนขาว
ชนิดแคลเซียมออกไซด์ (Calcium oxide) หรือปูนร่อน
บริเวณพื้นที่โดยรอบ เพื่อฆ่าเชื้อที่ปนเปื้อนบริเวณ
ถนนด้านนอกฟาร์ม ทางเข้า-ออก และทางสัญจรไป-มา
ระหว่างฟาร์ม

งดนำเข้า “โคนมตัวใหม่” เข้าฟาร์ม โดยไม่ทราบประวัติ
และไม่มีการกักกันโรค

2 จัดการ “สุขภาพสัตว์ให้แข็งแรง” ให้อาหารหยاب
อย่างเพียงพอต่อปริมาณน้ำนมที่ได้รับ โคนมต้องได้รับ
การถ่ายพยาธิภายใน-ภายนอก เสริมวิตามิน และแร่ธาตุ
ตามโปรแกรมดูแลสุขภาพ เพื่อที่จะสามารถกระตุ้นการ
“สร้างระดับภูมิคุ้มกันต่อโรค FMD” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3 ฉีดวัคซีน FMD ให้ครอบคลุมสัตว์ “ทุกตัว” ในฟาร์ม
ที่มีอายุมากกว่า 4 เดือนอย่างสม่ำเสมอ ตามโปรแกรม
และวงรอบการฉีดวัคซีนทุก ๆ 4 เดือน (ปีละ 3 ครั้ง)

การฉีด “วัคซีน” เพียงมาตรการเดียว
ไม่สามารถป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
สัตว์ที่ได้รับการทำวัคซีนแล้ว
จะสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้

แต่ไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้ทั้งหมดทุกตัว

เนื่องจากข้อจำกัดของปัจจัยในการสร้าง
ระดับภูมิคุ้มกันรายตัว แต่การทำวัคซีนจะช่วยป้องกัน
หรือลดอัตราการป่วย ช่วยให้สัตว์ป่วยฟื้นตัวได้เร็ว
แสดงอาการป่วยลดน้อยลง
และลดการแพร่กระจายเชื้อ **FMDV** ในฟาร์ม

วัคซีนชนิดเชื้อตาย
ไม่ก่อโรค

อุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส
สำหรับเก็บวัคซีนและขนส่งวัคซีน
ห้ามแช่แข็ง

2
มล.
เข้าใต้ผิวหนัง

ใช้ได้โคตั้งท้อง

ใช้เวลา 3 สัปดาห์
สร้างระดับภูมิคุ้มกัน

ฉีดวัคซีนซ้ำ
ทุก 4 เดือน

โปรแกรมการฉีดวัคซีน FMD ในโคนม

สำหรับลูกโคนม

- ลูกโคหย่านม อายุ 4-6 เดือน

การฉีดวัคซีนเข็มแรก (เข็มที่ 1) ต้องฉีดกระตุ้นวัคซีน (Booster) (เข็มที่ 2) ในอีก 3-4 สัปดาห์ถัดไป

สำหรับโคนม

- โคนมอายุมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป

กรณีที่สัตว์ไม่เคยได้รับวัคซีนมาก่อน ต้องฉีดกระตุ้นซ้ำเข็มที่ 2 ในอีก 3-4 สัปดาห์ต่อมา

การจัดการเข็มและขวดวัคซีนที่ใช้แล้ว (ขยะติดเชื้อ)

ให้ทิ้งเข็มที่ใช้แล้วผ่านกล่องทิ้งเข็ม และนำกระบอกฉีดยามาทิ้งด้วยวิธีเผาทำลายหรือขุดหลุมฝังกลบ

ตำแหน่งและปริมาณการฉีดวัคซีน

วัคซีนเชื้อตาย ชนิดน้ำ ไม่ทำให้เกิดโรค

วิธีใช้ : ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ตัวละ 2 มล.

ข้อปฏิบัติขณะฉีดวัคซีน FMD

- ต้องเขย่าขวดก่อนใช้ทุกครั้ง
- ควรเปลี่ยนเข็มทุกครั้ง เมื่อฉีดสัตว์ตัวต่อไป
- ทำความสะอาดบริเวณฉีดด้วยสำลีแอลกอฮอล์
- หลังฉีดควรให้สัตว์ได้พัก เพื่อสังเกตอาการ ประมาณ 30 นาที-1 ชั่วโมง

ห้ามแช่แข็ง หรือเก็บวัคซีนในช่องทำน้ำแข็ง ให้เก็บวัคซีนที่อุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส

การแพ้วัคซีนในสัตว์และการรักษา

อาการแพ้วัคซีนพบได้น้อย แต่อาจพบได้ในโคนมบางตัว

- พบไข้สูง ชีพ ขอบตาบวม น้ำลายไหลยืด เกิดผื่นลมพิษ บริเวณรอบๆ ดวงตา ผิวหนัง อวัยวะเพศ และเต้านม
- อาการทางระบบหายใจ หอบ หายใจเสียงดัง หลังโกง หายใจด้วยกล้ามเนื้อท้อง จนถึงล้มตัวนอน
- มักแสดงอาการภายหลังการฉีดวัคซีนแล้ว 15-30 นาที

การรักษาภาวะแพ้วัคซีน

1. Adrenaline 0.1% (อะดรีนาลีน) ขนาด 1 มล. ต่อ 50 กก. ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ หรือใต้ผิวหนัง
2. Antihistamine เช่น Chlorpheniramine (คลอเฟนิรามีน) 10 mg/ml ขนาด 1 มล. ต่อ 50 กก. ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ